

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 15/2021-45

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Libora Duľu (sudca spravodajca) a zo sudcov Ladislava Duditsša a Miroslava Duriša v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDACTED] [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpeného advokátkou JUDr. Ivetou Rajtákovou, Štúrova 20, Košice, proti uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 2 Cdo 133/2018 z 27. júna 2019 takto

r o z h o d o l :

1. Uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 2 Cdo 133/2018 z 27. júna 2019 **b o l o p o r u š e n é** základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 2 Cdo 133/2018 z 27. júna 2019 **z r u š u j e a v e c v r a c i a** Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky na ďalšie konanie.
3. Najvyšší súd Slovenskej republiky **j e p o v i n n ý** nahradiť sťažovateľovi trovy konania v sume **415,51 eur** a zaplatiť ich právnomu zástupcovi sťažovateľa do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 14. októbra 2019 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a svojho práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) označeným v záhlaví tohto nálezu. Sťažovateľ navrhuje napadnuté uznesenie zrušiť a vec vrátiť súdu na ďalšie konanie.

2. Z ústavnej sťažnosti, ktorú ústavný súd uznesením č. k. IV. ÚS 15/2021-21 z 19. januára 2021 prijal na ďalšie konanie, a jej ďalších príloh vyplýva nasledujúci stav veci:

3. Rozsudkom Krajského súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) č. k. 9 Co/307/2016 z 8. júna 2017 bol potvrdený rozsudok Okresného súdu Rožňava (ďalej len „okresný súd“) č. k. 9C/80/2012-403 z 1. decembra 2015, ktorým súd uložil sťažovateľovi ako žalovanému písomne sa ospravedlniť [REDAKOVANÉ] ako žalobcovi za urážlivé výrazy týkajúce sa jeho osoby uvedené v „Liste obyvateľom [REDAKOVANÉ]“, doručiť na náklady sťažovateľa písomné ospravedlnenie do domácností občanov obcí [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] a zabezpečiť na svoje náklady uverejnenie ospravedlnenia v regionálnom denníku Gemerský korzár; v prevyšujúcej časti žalobu zamietol a rozhodol o trovách konania.

4. V dovolaní z 26. septembra 2017 proti rozsudku krajského súdu sťažovateľ uplatnil dovolací dôvod podľa § 421 ods. 1 písm. a) zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej aj „CSP“), pričom v bode 12 dovolania opísal z jeho pohľadu kľúčovú právnu otázku, ako ju riešil krajský súd, a to okolnosť, že hoci je žalobca ako starosta obce verejne činnou osobou, to ešte neznamená, že môže znášať neoprávnenú kritiku, pričom z výrazov použitých sťažovateľom vyplýva úmysel kritizovanú osobu uraziť, a to aj v prípade, ak sa v inkriminujúcom texte uvádzali pravdivé skutočnosti, lebo sa z nich vyvodzujú urážlivé hodnotiace úsudky. Sťažovateľ namietal, že rozhodnutie krajského súdu spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci, v zmysle ktorého aj keď sú skutkové tvrdenia, z ktorých vyplývajú hodnotiace úsudky sťažovateľa, pravdivé, môže sa žalobca účinne domáhať ochrany osobnosti proti týmto hodnotiacim úsudkom. Ďalej došlo k nedostatočnému zohľadneniu postavenia žalobcu ako verejného činiteľa a povahy veci, v súvislosti s ktorou sa sťažovateľ vyjadroval (bod 4 dovolania), takýto právny základ rozsudku zasahuje do jeho práva na slobodu prejavu a slobodu informácií takým spôsobom, ktorý nebol primeraný ani nevyhnutný v demokratickej spoločnosti na ochranu práv iných (bod 14 dovolania), pričom poukázal na bod 38 nálezu ústavného súdu č. k. II. ÚS 152/08 z 15. decembra 2009 (bod 15 dovolania), vytkol súdom oboch inštancií, že kritériá testu proporcionality v zmysle tohto nálezu nepoužili a krajský súd nevzal na zreteľ kritérium, čoho sa vyjadrenie na adresu žalobcu týka (bod 16 dovolania), poukázal na ustálenú rozhodovaciu prax najvyššieho súdu – R 103/1967, rozsudok najvyššieho súdu č. k. 5Cdo/202/2009 z 19. mája 2010 a uznesenie najvyššieho súdu č. k. 4Cdo/149/2009 z 31. mája 2010 (body 18 až 20 dovolania), aby uzavrel, že súdy oboch inštancií vyššiu mieru kritizovateľnosti žalobcu ako verejného činiteľa reálne neuplatnili a kritiku, hoci vychádza z preukázaných skutočností, vyhodnotili za neprimeranú a urážlivú, čím nevyvážili vzájomný pomer medzi slobodou prejavu a ochranou osobnosti vo veciach verejného záujmu (bod 21 dovolania).

5. Najvyšší súd napadnutým uznesením dovolanie sťažovateľa odmietol v podstate z toho dôvodu, že dôvody uvádzané sťažovateľom v dovolaní nemajú zákonom požadovaný charakter právnej otázky. Podľa obsahu dovolania sťažovateľ považoval za nesprávny právny záver krajského súdu týkajúci sa vyriešenia nároku na ochranu osobnosti nepoužitím aj testu proporcionality a nedostatočným zohľadnením postavenia žalobcu ako verejného činiteľa a povahy veci, v súvislosti s ktorou sa sťažovateľ vyjadroval aj na adresu žalobcu. Podľa najvyššieho súdu z dovolania možno vyvodiť, že sťažovateľ nesúhlasí s logickými úvahami a so skutkovými závermi odvolacieho súdu a s vyhodnotením zistených skutkových okolností, ktoré v konaní vyšli najavo a ktoré v rámci zásady voľného hodnotenia dôkazov odvolací súd viedli k prijatiu jeho rozhodnutia.

Podľa najvyššieho súdu je zrejmé, že sťažovateľ namieta nesprávnosť skutkových zistení a vyhodnotenie dôkazov odvolacím súdom, čím však nie je možné odôvodniť dovolanie podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP (bod 18 napadnutého uznesenia). Osobitne najvyšší súd zdôrazňuje, že dovolanie sťažovateľa neobsahuje exaktné označenie právnej otázky, od ktorej záviselo rozhodnutie krajského súdu a pri riešení ktorej sa krajský súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe najvyššieho súdu (bod 19 napadnutého uznesenia).

II.

Argumentácia sťažovateľa

6. Proti napadnutému uzneseniu podal sťažovateľ ústavnú sťažnosť, v ktorej argumentuje tým, že záver najvyššieho súdu, že sťažovateľ neoznačil konkrétnu právnu otázku riešenú krajským súdom, od ktorej záviselo rozhodnutie v danej veci a pri riešení ktorej sa krajský súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe najvyššieho súdu, nezodpovedá obsahu dovolania sťažovateľa. Pripomenul obsah dovolania (tu v bode 4 odôvodnenia tohto nálezu) a uviedol, že explicitne uviedol právnu otázku (nesprávny právny záver, že aj keď hodnotiace úsudky vychádzajú z pravdivých tvrdení, môže sa žalobca ako verejný činiteľ účinne domáhať ochrany osobnosti proti týmto hodnotiacim úsudkom, a nedostatočné zohľadnenie postavenia žalobcu ako verejného činiteľa a povahy veci, v súvislosti s ktorou sa sťažovateľ vyjadroval).

7. Sťažovateľ osobitne zdôraznil, že nenamietal nesprávnosť skutkových zistení krajského súdu, keďže tie boli nesporné. Uvádza, že nevie, ako inak by mal vymedziť právnu otázku. Zastáva názor, že odmietnutím dovolania boli porušené jeho základné práva uvedené v bode 1 odôvodnenia tohto nálezu, a preto sa domáha toho, aby ústavný súd skonštatoval porušenie týchto práv a zrušil napadnuté uznesenie najvyššieho súdu.

III.

Vyjadrenie najvyššieho súdu, zúčastnenej osoby a replika sťažovateľa

III.1. Vyjadrenie najvyššieho súdu:

8. Vo svojom vyjadrení č. k. KP 3/2021-56 z 22. februára 2021 najvyšší súd uviedol, že rozhodnutie o ústavnej sťažnosti prenecháva na ústavný súd a súhlasí s upustením od ústneho pojednávania. Pripojil vyjadrenie sudcu spravodajcu vo veci sp. zn. 2Cdo/133/2018.

9. Predsedníčka senátu 2C JUDr. Mária Trubanová, PhD., sa k ústavnej sťažnosti vyjadrila tak, že pripomenula potrebu riadneho vymedzenia dovolacieho dôvodu spôsobom zodpovedajúcim § 431 až § 435 CSP, osobitne vymedzenie právnej otázky, ktorú odvolací súd riešil a na jej vyriešení založil svoje rozhodnutie. Opakuje, že dovolanie neobsahuje exaktné označenie právnej otázky, od ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu a pri riešení ktorej sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu. Len konkrétne označenie právnej otázky, ktorú podľa dovolateľa riešil odvolací súd nesprávne, umožňuje dovolaciemu súdu posúdiť, či ide skutočne o právnu otázku, od ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu, a či sa pri jej riešení odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu.

10. Najvyšší súd pripomenul ďalej obsah rozhodnutí okresného súdu a krajského súdu v zhode s tým, ako to uvádzal aj sťažovateľ v podanom dovolaní (v bode 4 odôvodnenia tohto nálezu). Uvádza, že tvrdenie sťažovateľa o nesprávnom právnom posúdení veci zo záveru súdu prvej inštancie a odvolacieho súdu ani nevyplýva.

11. Najvyšší súd zastáva názor, že v bode 19 napadnutého uznesenia dostatočne vysvetlil, prečo dospel k záveru, že sťažovateľ namietal nesprávnosť skutkových zistení krajského súdu, hoci sťažovateľ v ústavnej sťažnosti tvrdí, že nesprávnosť skutkových zistení odvolacieho súdu nenamietal.

12. Podľa najvyššieho súdu jeho uznesenie nezasahuje do základných práv a slobôd sťažovateľa, je ústavne udržateľné a dostatočne, zrozumiteľne a presvedčivo odôvodnené v medziach stanovených Civilným sporovým poriadkom, judikatúrou ústavného súdu, ako aj Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“). Najvyšší súd preto navrhuje rozhodnúť tak, že označené základné práva sťažovateľa porušené neboli.

III.2. Vyjadrenie zúčastnenej osoby:

13. [REDAKOVANÉ] ako zúčastnená osoba sa napriek výzve ústavného súdu č. k. IV. ÚS 15/2021-29 zo 4. februára 2021 nevyjadril.

III.3. Replika sťažovateľa:

14. Vo svojej replike z 15. marca 2021 sťažovateľ vyjadril nesúhlas s vyjadrením predsedníčky senátu 2C. Zdôraznil, že dovolanie musí byť účinným prostriedkom ochrany. Z napadnutého uznesenia a vyjadrenia najvyššieho súdu však vyplýva také nakladanie s týmto procesným inštitútom, ktoré z neho robí prostriedok iluzórny, abstraktný a v praxi nepoužiteľný.

15. Opätovne zotrváva na svojej argumentácii uvedenej v ústavnej sťažnosti, pripomína, že subsumovanie skutkového stavu pod právnu normu je právnym posúdením veci (rozsudok najvyššieho súdu č. k. 2MCdo/4/2009 z 27. apríla 2010), a predostiera, že nesprávne právne posúdenie krajského súdu je zrejmé aj bez toho, aby krajský súd použil explicitné formulácie, ktoré by bolo možné odcitovať do dovolania.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

16. Ústavný súd v prvom rade pripomína, že podstatou ústavnej sťažnosti je posúdenie ústavnej udržateľnosti odmietnutia dovolania sťažovateľa. Najvyšší súd sa obmedzil na prijatie záverov o tom, že sťažovateľ v dovolaní nedostatočne vymedzil právnu otázku a v skutočnosti namietol nesprávne skutkové zistenia.

17. Z doterajšej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že medzi obsahom základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a obsahom práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (II. ÚS 71/97). Z tohto vyplýva, že právne východiská, na základe ktorých ústavný súd preskúmava, či došlo k ich porušeniu, sú vo vzťahu k oboj označeným právam v zásade identické (IV. ÚS 147/08).

18. Obsah práva na súdnu a inú právnu ochranu nespočíva len v tom, že osobám nemožno brániť v uplatnení práva alebo ich diskriminovať pri jeho uplatňovaní. Jeho obsahom je i zákonom upravené relevantné konanie súdov a iných orgánov.

19. Súčasťou základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru je aj právo na prístup k súdu (v zmysle ustálenej judikatúry ústavného súdu pritom obsah práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru zásadne zodpovedá obsahu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy). Slovenská republika, ako aj všetky jej orgány verejnej moci majú pozitívny záväzok aktívnym spôsobom zabezpečiť, aby práva a slobody garantované jej právnym poriadkom neboli oprávneným subjektom pod jej jurisdikciou len formálne garantované, ale aby tieto práva a slobody boli „prakticky a efektívne“ dosiahnuteľné. Z konštantnej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že do obsahu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy patrí aj ochrana, ktorá sa účastníkovi poskytuje v konaní o opravných prostriedkoch. Ak účastník konania splní predpoklady vyžadované zákonom na poskytnutie ochrany v opravnom konaní, všeobecný súd mu túto ochranu musí poskytnúť (II. ÚS 78/05, II. ÚS 249/05, I. ÚS 115/2020). Právo na prístup k súdu je nevyhnutnou, imanentnou súčasťou práva na spravodlivý proces a tvorí jeho esenciálny prvok [III. ÚS 875/2016 a rozsudok ESLP vo veci Golder proti Spojenému kráľovstvu z 21. februára 1975, sťažnosť č. 4451/70, body 35 a 36].

20. Právo na prístup k súdu však nemá absolútny charakter a môže podliehať obmedzeniam zo strany štátu (III. ÚS 275/2018). Takýmto obmedzením sú aj § 420 a § 421 CSP, ktoré vymedzujú prípady, keď je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné dovolanie ako mimoriadny opravný prostriedok. Zároveň musí dovolateľ formulovať dovolanie spôsobom zodpovedajúcim § 431 až § 435 CSP.

21. V nadväznosti na sťažnostnú argumentáciu sťažovateľa ústavný súd, vychádzajúc zo svojho ústavného postavenia a poukazujúc na svoju stabilizovanú judikatúru, zdôrazňuje, že vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov nie je alternatívnou ani mimoriadnou opravnou inštanciou (II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96), a preto nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecným súdom bol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Do sféry pôsobnosti všeobecných súdov môže ústavný súd zasiahnuť len vtedy, ak by ich konanie alebo rozhodovanie bolo zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné, a zároveň by malo za následok porušenie niektorého základného práva alebo slobody (I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02 atď.).

22. Ústavný súd preto skúmal, či odmietnutie dovolania s odôvodnením predloženým najvyšším súdom spĺňa požiadavky kladené na súdne rozhodnutie.

23. Najvyšší súd najskôr uvádza, že sťažovateľ v dovolaní nešpecifikoval právnu otázku tak, ako to požaduje § 431 až § 435 CSP, a to osobitne § 432 ods. 2 CSP. Osobitne zdôraznil, že dôvody uvádzané v podanom dovolaní nemajú charakter právnej otázky, ale ide o spochybňovanie správnosti skutkových zistení a vyhodnotenia dôkazov súdom.

24. Podľa § 432 ods. 2 CSP dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia.

25. Ústavný súd teda posudzoval, či právna otázka bola vymedzená v súlade s § 432 ods. 2 CSP.

26. To, že sťažovateľ právnu otázku v dovolaní vymedzil, nie je sporné, pretože to vyplýva aj zo samotného uznesenia dovolacieho súdu, ktoré v bode 3 stručne zhrnulo obsah dovolania. Ide o námietku nesprávneho právneho posúdenia, v rámci ktorého krajský súd mal riešiť otázky, či je možné v prípade, keď sú skutkové tvrdenia, z ktorých vyplývajú hodnotiace úsudky, pravdivé, účinne sa domáhať ochrany osobnosti proti týmto hodnotiacim úsudkom (podľa krajského súdu možno, podľa sťažovateľa nemožno), keďže treba zohľadniť postavenie žalobcu ako verejného činiteľa (s dopadom na vyššiu mieru kritizovateľnosti) a povahu veci, v súvislosti s ktorou sa žalovaný vyjadroval (podľa sťažovateľa uvedené nebolo zohľadnené, čo vyplýva najmä z toho, že to namietal), a či treba pri vyhodnocovaní miery zásahu aplikovať test proporcionality (hoci sa to podľa sťažovateľa vyžaduje, okresný súd a krajský súd test proporcionality nerealizovali), pri ktorom treba vyvážiť ochranu osobnosti vo veciach verejného záujmu so slobodou prejavu a právom na informácie.

27. Sťažovateľ vo vzťahu k ním predostretému správne právnemu posúdeniu veci poukázal na judikatúru ústavného súdu a najvyššieho súdu a vo vzťahu k nej tvrdil danosť dovolacieho dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP.

28. Nie je možné súhlasiť so záverom najvyššieho súdu, že sťažovateľ namietol nesprávne skutkové zistenia, pretože sťažovateľ v dovolaní výslovne uviedol, že pravdivosť skutkových tvrdení, z ktorých vyplývajú hodnotiace úsudky (kritika) žalobcu, bola v konaní zistená a krajský súd záver o možnosti brániť sa proti kritike prijal práve v situácii, keď kritika vychádza z pravdivých skutkových tvrdení (podľa záveru krajského súdu list sťažovateľa obsahuje výrazy, z ktorých vyplýva úmysel kritizovanú osobu uraziť, a to aj v prípade, ak by sa v inkriminovanom texte uvádzali pravdivé skutočnosti, lebo sa z nich vyvodzujú urážlivé hodnotiace úsudky). Sťažovateľ od najvyššieho súdu žiadal, aby posúdil, či na takto zistený skutkový stav bola správna právna norma aplikovaná správnym spôsobom, teda či kritika sťažovateľa ešte bola v danom prípade prípustná (ktorou realizoval právo na slobodu prejavu a právo na informácie), keď smerovala proti verejnemu činiteľovi, čo malo byť podľa sťažovateľa vyhodnocované preskúmateľným spôsobom vo forme testu proporcionality, ku ktorému nedošlo.

29. Pri posudzovaní toho, či dovolateľ dostatočne vymedzí právnu otázku (§ 432 CSP), je potrebné, aby sa najvyšší súd pokúsil autenticky porozumieť dovolateľovi – jeho textu ako celku (pozri I. ÚS 336/2019, I. ÚS 115/2020). Nie je úlohou najvyššieho súdu „hádať“, čo povedal dovolateľ, ale ani vyžadovať akúsi dokonalú formuláciu dovolacej otázky.

30. Na druhej strane ústavný súd apeluje na advokátov dovolateľov (ale aj na advokátov všeobecne), aby vyvinuli čo najväčšiu snahu o perfektné vymedzenie dovolacieho dôvodu tak, ako to prikazuje § 432 ods. 2 CSP. Práve povinné zastúpenie advokátom má garantovať bezchybnosť podaných dovolaní a dovolanie má byť vizitkou odbornosti každého advokáta. Snaha advokátov by mala smerovať k tomu, aby právna otázka z dovolania jasne vyčnievala a takisto aby z dovolania vyčnievalo aj právne posúdenie veci, ktoré pokladá dovolateľ za nesprávne, s uvedením toho, v čom má spočívať táto nesprávnosť. Advokát týmto vymedzením

začína svoj dialóg s najvyšším súdom ako najvyššou súdnou autoritou, a preto musí pripraviť jasné, vecné a zmysluplné vymedzenie namietaného nesprávneho posúdenia spornej právnej otázky. V opačnom prípade vystaví svojho klienta v dôsledku svojej neodbornosti možnosti odmietnutia dovolania podľa § 447 písm. f) CSP.

31. Ústavný súd teda uzatvára, že právna otázka bola vymedzená dostatočne. Ústavný súd preto dospel k záveru, že napadnuté uznesenie nespĺňa atribúty ústavne akceptovateľného rozhodnutia súdu, keďže v ňom najvyšší súd ústavne nekonformným spôsobom vyložil prípustnosť dovolania podľa § 432 ods. 2 CSP. V dôsledku toho neposkytuje dostatok relevantných dôvodov na najvyššom súdom prijatý záver o neprípustnosti dovolania sťažovateľa.

32. Z uvedených dôvodov napadnuté uznesenie najvyššieho súdu je arbitrárne a porušuje právo sťažovateľa na súdnu ochranu a na spravodlivé súdne konanie zaručené čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku tohto nálezu).

V.

Zrušenie napadnutého uznesenia a vrátenie veci na ďalšie konanie

33. Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal. Ústavný súd môže zároveň vec vrátiť na ďalšie konanie, zakázať pokračovanie v porušovaní základných práv a slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, alebo ak je to možné, prikázať, aby ten, kto porušil práva alebo slobody podľa odseku 1, obnovil stav pred porušením.

34. Podľa § 133 ods. 2 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd zruší rozhodnutie alebo opatrenie, ktorým boli porušené základné práva a slobody sťažovateľa. Ústavný súd zruší aj iný zásah, ktorým boli porušené základné práva a slobody sťažovateľa, ak to pripúšťa povaha zásahu.

35. Podľa § 133 ods. 3 písm. b) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd ústavnej sťažnosti vyhovie, môže vrátiť vec na ďalšie konanie.

36. Vzhľadom na zistenie o porušení základných práv sťažovateľa ústavný súd napadnuté rozhodnutie podľa čl. 127 ods. 2 ústavy a jemu zodpovedajúcemu § 133 ods. 2 a ods. 3 písm. b) zákona o ústavnom súde zrušil a vec vrátil najvyššiemu súdu na ďalšie konanie (bod 2 výroku nálezu).

37. Podľa § 134 ods. 1 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd zruší právoplatné rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah a vec vráti na ďalšie konanie, ten, kto vo veci vydal rozhodnutie, rozhodol o opatrení alebo vykonal iný zásah, je povinný vec znova prerokovať a rozhodnúť. V tomto konaní alebo postupe je viazaný právnym názorom ústavného súdu.

38. Podľa § 134 ods. 2 zákona o ústavnom súde ten, kto vo veci vydal rozhodnutie, rozhodol o opatrení alebo vykonal iný zásah, je viazaný rozhodnutím ústavného súdu podľa § 133 ods. 3 písm. a) až d); toto rozhodnutie ústavného súdu je vykonateľné doručením.

39. Pre úplnosť ústavný súd pripomína, že jeho kasačné rozhodnutie neprejudikuje, ako by sa malo vo veci samej rozhodnúť, a teda sa nevyjadruje ani o prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 CSP. Túto otázku dosiaľ najvyšší súd v úplnosti neriešil, a preto ani ústavný súd v konaní o ústavnej sťažnosti jej ústavný rozmer nemohol posúdiť.

40. Úlohou najvyššieho súdu preto bude opätovne vec riadne preskúmať a o nej rozhodnúť, majúci na zreteli, že spravodlivosť, ktorá je osobitne zvýraznená v čl. 6 ods. 1 dohovoru, je kritériom ukladajúcim každému všeobecnému súdu povinnosť hľadať také riešenie ním prejednáwanej veci, ktoré nebude možné vyhodnotiť ako popierajúce zmysel a účel príslušných zákonných ustanovení.

VI.

Trovy konania

41. Ústavný súd rozhodol o náhrade trov právneho zastúpenia, ktoré sťažovateľovi vznikli v konaní pred ústavným súdom.

42. Podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti nahradil inému účastníkovi konania alebo štátu trovy konania.

43. Ústavný súd pri rozhodovaní o náhrade trov právneho zastúpenia sťažovateľa vychádzal z § 1 ods. 3, § 11 ods. 3 a § 16 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov.

44. Aj napriek skutočnosti, že sťažovateľ nárok na náhradu trov konania nevyčíslil, ústavný súd mu priznal nárok na náhradu trov právneho zastúpenia za dva úkony právnej služby vykonané v roku 2019 (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie ústavnej sťažnosti) v sume dvakrát po 163,33 eur, režijný paušál v sume dvakrát po 9,80 eur a 20 % daň z pridanej hodnoty v sume 69,25 eur. Celková hodnota náhrady trov právneho zastúpenia tak predstavuje sumu 415,51 eur (bod 3 výroku tohto nálezu).

45. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je najvyšší súd povinný zaplatiť na účet advokátky sťažovateľa (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 ods. 1 CSP).

46. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, treba pod právoplatnosťou nálezu uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 25. mája 2021

Libor Duľa
predseda senátu